

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

INTERNATIONAL COOPERATION AND CRIMINOLOGICAL FRAMEWORK FOR PREVENTING AND COMBATING ILLICIT TRAFFICKING FOR DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

Леган І.М., к.е.н., доцент,
завідувач кафедри психології та соціального забезпечення
Державний університет «Житомирська політехніка»

Стаття присвячена визначенню кримінологічних засад запобігання та протидії незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. Охарактеризовано сутність дефініції «наркоманія» та класифіковано способи запобігання та протидії незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. Визначено правові та організаційні засади державної політики щодо обігу в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, встановлено порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади тощо. Охарактеризовано, що зростання зловживання наркотиками, обумовлене процесами глобалізації, сприяло розвитку світового антинаркотичного співробітництва та об'єднання національних завдань з міжнародними у напрямі протидії та запобігання обігу наркотиків, що стало нагальним питанням у формуванні безпечного існування країн світу. Здійснено аналіз кількості вилучених наркотичних засобів по адміністративним правопорушенням. Встановлено, що на розгляді у вітчизняних судових інстанціях у 2019 році перебувало 6377 адміністративних справ, пов'язаних із незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах. Крім того, визначено, що усі злочини, що прямо чи опосередковано пов'язані із вживання, розповсюдження чи обігом наркотиками, за мотивом та способом вчинення поділяються на дві групи: злочини, що здійснюються у сфері наркобізнесу та злочини, що здійснюються загалом кримінальним способом. Визначено, що основними нормативно-правовими актами глобального значення у напрямі протидії та запобігання незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин є Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з поправками, внесеними в 1972 році), Конвенція про психотропні речовини 1971 року та Конвенція Організації Об'єднаних націй проти боротьби з незаконним оборотом наркотичних засобів та психотропними речовинами 1988 року.

Ключові слова: організована злочинність, транснаціональна злочинність, наркотики, незаконний обіг наркотичних засобів, психотропні речовини, організовані злочинні групи, запобігання та протидія, міжнародне співробітництво

The article is devoted to the definition of criminological principles of prevention and counteraction to illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances. The essence of the definition of "drug addiction" is described and the ways of preventing and counteracting illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances are classified. The legal and organizational principles of the state policy on the circulation of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors in Ukraine are determined, the procedure of state control, powers of executive bodies, etc. are established. It is described that the increase in drug abuse due to globalization has contributed to the development of global anti-drug cooperation and the integration of national and international goals in combating and preventing drug trafficking, which has become an urgent issue in shaping the world. An analysis of the number of seized drugs for administrative offenses. It is established that in 2019, 6,377 administrative cases related to illegal production, acquisition, storage, transportation, shipment of narcotic drugs or psychotropic substances without the purpose of sale in small amounts were pending in domestic courts. In addition, it is determined that all crimes directly or indirectly related to the use, distribution or circulation of drugs, by motive and manner of commission are divided into two groups: crimes committed in the field of drug trafficking and crimes committed in general criminal. It is determined that the main normative legal acts of global importance in the direction of counteraction and prevention of illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances are the Single Convention on Narcotic Drugs of 1961 (as amended in 1972), the Convention on Psychotropic Substances of 1971 and the Convention of the United Nations against Combating Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988.

Key words: organized crime, transnational crime, drugs, drug trafficking, psychotropic substances, organized criminal groups, prevention and counteraction, international cooperation

90-ті рр. ХХ століття ознаменувалися початком масового поширення наркотиків в усьому світі. До цього часу вживання наркотиків було частиною культури слаборозвинених плеємних культур Південної Америки, Середньої Азії, Нової Зеландії. Фахівці пов'язують цікавість та сплеск вживання наркотичних речовин з культурною революцією середини ХХ століття. Саме тоді моральні принципи почали набувати гіпертрофованій вигляд, з'явилися субкультурні рухи по типу «хіпі», представники якої почали експериментувати та пропагувати вживання заборонених речовин та препаратів (марихуану, речовин опіумної групи, ЛСД).

Саме в цей період відбувався стрімкий наростаючий процес транснаціоналізації наркобізнесу. Подібно епидемії, він захоплював все нові країни і регіони світу, нарощуючи виробництво наркотичних засобів та організовуючи його збут, який приносив організаторам цієї злочинної діяльності фантастичні прибутки. Зростання масштабів зловживання наркотиками, обумовлене процесами глобалізації, сприяло розвитку світового антинаркотичного співробітництва та об'єднання національних завдань

з міжнародними у напрямі протидії та запобігання обігу наркотиків, що стало нагальним питанням у формуванні безпечного існування країн світу.

У числі перших об'єктів глобальної експансії були Україна, РФ та інші незалежні держави, що виникли на пострадянському просторі, так як саме ці нові неосвоені раніше території відкрилися для наркоторговців, що дозволило їм серйозно розширити виробництво наркотиків, їх транзит та збут.

Сьогодні Україна як інші країни світу знаходиться, під загрозою масового впливу з боку міжнародного наркобізнесу. Наркотичні засоби, поширюються на території різних держав в небувалих масштабах. Незаконний обіг наркотичних засобів в ХХІ столітті, являє собою найбільш серйозну і глобальну проблему та загрозу. Наркоманія і пов'язана з нею злочинність набуває все більш значних масштабів, що негативно впливає на економіку, політику та правопорядок.

Шкода, що наноситься здоров'ю та добробуту людей, негативний вплив на економічні, культурні та політичні основи життєдіяльності суспільства та держави,

посилення взаємодії транснаціональних наркосиндикатів з міжнародними та регіональними структурами організованої злочинності та тероризму, встановлення тісних зв'язків наркомафії з корумпованими чиновниками державної влади, а також інтенсивне відмивання наркокланами коштів, отриманих злочинним шляхом, вимагають консолідації зусиль міжнародної спільноти, прийняття міжнародно-правових заходів щодо запобігання незаконного виробництва, розповсюдження та обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. У зв'язку з цим розробляється та впроваджується в практику широкий комплекс економічних, соціальних, організаційних, медичних та правових заходів.

Сам термін «наркоманія» має грецьке походження і є похідним від слів «narke» – заціпеніння, оніміння та «mania» – божевілля, безумство. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» визначає, що «наркоманія – це психічний розлад, зумовлений залежністю від наркотичного засобу або психотропної речовини внаслідок зловживання цим засобом або цією речовиною» [1].

Поширення наркотиків у всьому світі і зловживання ними вийшло за рамки традиційної соціальної чи кримінальної проблеми та все активніше проникає у сферу міжнародної політики. Проблема набула глобального характеру і поряд з охороною навколишнього середовища та синдрому набутого імунodefіциту (СНІД) сьогодні увійшла в число питань, які викликають найбільше стурбованість світової спільноти. Корупція, відмивання грошей, поширення СНІДу та інших небезпечних захворювань – це далеко неповний список загроз, які несе людству нелегальне розповсюдження наркотиків. Аналітичні дослідження, проведені останнім часом в цій галузі різними міжнародними організаціями, національними соціологічними центрами свідчать про те, що транснаціональні наркосиндикати неухильно нарощують свою активність, ефективно освоюють все нові регіони і території для культивування виробництва наркотиків, вдосконалюють маршрути і способи їх доставки, втягують в свій бізнес різні верстви населення, долучаючи до вживання наркотиків все більшу кількість людей.

За даними ООН, загальна чисельність людей, що вживають наркотики в світі оцінюється приблизно в 200 млн. осіб, що складає 5 % населення у віці від 15 до 64 років. Найпоширенішим наркотиком залишається канабіс, далеко випереджаючи всі інші види за кількістю споживачів (приблизно 162 млн. осіб). Наступні за популярністю стимулятори амфетамінового ряду (приблизно 35 млн. осіб), включаючи споживачів амфетаміну (25 млн. осіб) та екстазі (майже 10 млн. осіб). Чисельність людей, що зловживають опіатами складає приблизно 16 млн. осіб, з яких 11 млн. вживають героїн та приблизно 13 млн. осіб – кокаїн. У результаті вживання наркотиків у 2019 році померло 585 тис. осіб, в двох третинах усіх випадків смерть викликана саме опіоїдами. Ін'єкційні наркотики в тому ж році використовували 11 млн. осіб, з яких 1,4 млн. є носіями ВІЛ/СНІД і 5,6 млн. – гепатиту С. Найбільша кількість людей із наркозалежністю зафіксована у США – 28,6 млн. осіб у віці від 12 років [7].

За офіційними даними Державної служби статистики України, наркотики в Україні вживають близько 9% молоді у віці від 15 до 34 років [5]. Серед жителів України показник смертності від наркотиків склав 295 осіб – близько десяти на мільйон. Для порівняння в Швеції, наприклад, на мільйон населення у віці від 15 до 64 років припадає 95 осіб, що померли в результаті вживання наркотиків, а в Естонії – 130 [6]. Крім того, ВООЗ стверджує, що в Україні близько 300 тис. осіб є ін'єкційними наркоманами і з кожним роком їх кількість зростає на 10% [7].

На державному рівні у 2019 році, шляхом прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 689 «Питання проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні», якою затверджено Порядок подання та збір інформації/даних, які розкривають стан наркотичної та алкогольної ситуації, за показниками, визначеними Європейським моніторинговим центром з наркотиків та наркотичної залежності, та коло суб'єктів моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації, було запроваджено систему постійного моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні, що подається у формі звіту за відповідний календарний рік [3, с. 6].

Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» визначено правові та організаційні засади державної політики щодо обігу в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, встановлено порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки фізичних та юридичних осіб у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [2].

Законом України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» визначено, що під незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів варто розуміти «діяння з культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, збуту, ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що здійснюються з порушенням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [1].

Усі злочини, що прямо чи опосередковано пов'язані із вживання, розповсюдженням чи обігом наркотиками, за мотивом та способом вчинення поділяються на дві групи: злочини, що здійснюються у сфері наркобізнесу – злочинні діяння фізичних осіб та організованих злочинних груп, пов'язані з виготовленням, зберіганням, перевезенням, реалізацією та незаконним обігом наркотичних засобів та інших психотропних речовин; злочини, що здійснюються загально кримінальним способом – це сукупність злочинів по типу крадіжки, грабежу, розбою, убивств, основною метою яких є заволодіння наркотичними засобами задля їх подальшого вживання, розповсюдження, отримання грошових коштів для їх придбання або вчинення інших злочинних дій у стані наркотичного сп'яніння.

Так, за даними Звіту щодо наркоситуації в Україні, у 2019 році в Україні кількість кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин становила 28 338 випадки, а відповідно кількість осіб, яким повідомлено про підозру – 15 560 осіб. Із загальної кількості випадків (28 338) 65,7 % випадків (18 623) (ст. 309 КК) – це злочини, які пов'язані із незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту; 22,5% випадків (6 382), (ст. 307 КК) – злочини, пов'язані з незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів з метою збуту; та 11,8 % випадків (3 333) (ст.305, 306, 308, 310-320 КК) – інші злочини. Із загальної кількості облікованих у 2019 році за кримінальні правопорушення за злочини у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (28 338), 65,7% (18623) не мати за мету отримання прибутку, 22,5% (6382) – були здійснені з метою отримання прибутку та 11,8% (3333) підпали під категорію інші злочини [3].

На розгляді у вітчизняних судових інстанціях у 2019 році перебувало 6377 адміністративних справ, пов'язаних із незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст.44 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Із цих 6377 справ – по 5408 прийняті рішення, з яких 51% (2762 справи) – про накладення адміністративного стягнення та 47% (2580 справ) – закриті (48 справ звільнено від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення, 111 справи через відсутність події і складу адміністративного правопорушення, 5 справ – передано прокурору, органу досудового розслідування, 2369 справи – закриті у зв'язку з закінченням строків накладення адміністративного стягнення). 2535 особам накладено штраф, загальна сума якого за 2019 рік склала – 1 653 449,00 грн. (57,11 тис. євро), з яких 72% (1191154 грн. (41,14 тис. євро)) – становить розмір накладеного штрафу, 28 % (461295,00 грн. (15,97 тис. євро)) – сума штрафу сплаченого добровільно.

Кількість вилучених наркотичних засобів по адміністративним правопорушенням становила у 2019 році – 6,182 кг; у 2018 році – 1,8 кг; в 2017 році – 2,15 кг [3, с. 10]. Протягом 2018-2019 рр. загальний обсяг вилучення 5 основних наркотичних та психотропних речовин по закінченим кримінальним впровадженням наступний (в середньому за рік вилучається):

- канабіс – 62% (2019 р. – 2530,6 кг, 2018 р. – 2054,9 кг);
- макова соломка – 33% (2019 р. – 1988,7 кг, 2018 р. – 451,7 кг);
- героїн – 1,7% (2019 р. – 127,7 кг, 2018 р. – 0,02 кг);
- метадон – 0,4% (2019 р. – 24,8 кг, 2018 р. – 3,6 кг);
- амфетамін – 0,9% (2019 р. – 20,3 кг, 2018 р. – 41,8 кг);
- інші (кокаїн, опій, трамадол, ЛСД, інші ПАР) – 2% (2019 р. – 26,8 кг, 2018 р. – 102,8 кг) [3, с. 36].

Особливої уваги потребує проблема попередження транснаціональної організованої злочинності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків, наркобізнесом. Тут нерідко діють добре законспіровані, матеріально-забезпечені кримінальні співтовариства з чітко визначеною внутрішньою структурою, розподілом сфер впливу і функцій, з широко розгалуженими міжрегіональними або міжнародними зв'язками, які забезпечують серйозну протидію правоохоронним органам та фізичне усунення конкурентів. Тому попередження наркобізнесу та транснаціональних організованих форм злочинності є найбільш складною проблемою сьогодення і важливе значення тут має взаємодія та інші форми міжнародної співпраці.

Спробуємо охарактеризувати сучасну ситуацію розвитку вітчизняного наркобізнесу та транснаціональних злочинних угруповань, активними членами яких є Україна.

Протягом багатьох років канабіс є найбільш популярним наркотиком в Україні через можливість його вирощування (збору урожаю тричі на рік) та використовується переважно для внутрішнього локального споживання. Насіння ж канабісу успішно реалізуються з України до країн Європейського Союзу. Однак у 2019 році відбулося зростання кількості вирощування канабісу у значних розмірах з метою його контрабандного переміщення та реалізації на території Республіки Польща.

Макова соломка переважно потрапляє на територію України через відповідні канали з Угорщини, де опійний мак використовується у фармацевтичній галузі та виробляється у промислових масштабах.

Протягом останніх років Україна є транзитною територією для контрабандного переміщення героїну із Афганістану, Ірану та Туреччини до країн ЄС. Крім того спостерігається тенденція до гнучкості та швидкої адаптації транснаціональних наркоугруповань до нових

альтернативних маршрутів та можливостей (останніми роками спостерігається тенденція до створення складів героїну на території України з метою накопичення, а не просто контрабандний автотранзит, як декількома роками раніше).

Не втрачає популярності так званий «Балканський маршрут», що використовується для контрабанди наркотичних засобів із Ірану, Туреччини автомобільним транспортом через територію України, РФ, Республіки Молдова, Румунії до країн Західної Європи.

Кокаїн потрапляє на територію України різними шляхами (автомобільним, залізничним, авіаційним, морським транспортом), в тому числі й за допомогою поштових перевезень. Авіатранспортування цього небезпечного наркотику відбувається переважно через наркокурерів, що поставляють кокаїн з Перу та Болівії через територію України до ЄС. Морським шляхом кокаїн потрапляє через Одеські порти, а далі або використовується для внутрішнього споживання, або транзитом переправляється до країн Західної Європи. Крім того, Україну використовують для транзитного переміщення кокаїну авіаційним шляхом з країн Південної Америки до Ізраїлю.

Метадон на територію нашої країни потрапляє через так звані «циганські канали», які використовують представники циганської діаспори з метою поширення. Крім того метадон виготовляється на території України підпільно з метою подальшої реалізації на теренах РФ та Республіки Білорусь.

Амфетамін та метамфетамін в Україні виготовляються переважно у підпільних лабораторіях для забезпечення внутрішнього попиту. Фенілнітропропен та прекурсор-псевдофедрин – прекурсори, що використовують для виготовлення амфетаміну легально ввозяться на територію України як лікарські препарати переважно із таких країн як Польща, Єгипет, Йорданія.

MDMA (метилендіоксиметамфетамін) - напівсинтетична психоактивна сполука амфетамінового ряду, що ввозиться в Україну з країн Євросоюзу (Нідерланди, Німеччина) та α -PVP (альфа-піррідінопентиофенон) ввозиться в Україну переважно з Китаю поштовими відправленнями або зрідка виготовляється підпільно.

У сучасних умовах особливої популярності серед наркоспоживачів набувають психоактивні сполуки нового формату (суміші для куріння, «солі для ванн», галюциногенні гриби тощо). У переважній більшості дані наркотичні речовини надходять на територію України з Китаю шляхом міжнародних відправлень або поштових експрес-відправлень.

Україна через своє вдале географічне розташування (спільний кордон з Європейським Союзом, вільний доступ до Чорного та Азовського моря; розвинену інфраструктуру морських та повітряних сполучень) сьогодні є дуже популярною для транснаціональних наркоугруповань та дедалі частіше використовується як транзитна територія, яку використовують для контрабанди героїну – з країн Азії, психоактивних сполук – з Китаю, кокаїну – з країн Латинської Америки і Європи [3, с. 35].

Сучасну міжнародну базу правового регулювання легального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів та протидії їх незаконному обігу становлять міжнародні конвенції ООН, резолюції спеціальних сесій ООН, угоди і документи ООН, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи та Євросоюзу, документи країн СНД та інших регіональних організацій. Міжнародно-правові акти для держав, що приєдналися до конвенцій, містять систему обов'язкових або рекомендованих правил контролю наркотичних засобів і психотропних речовин та протидію їх незаконному обігу.

Основними нормативно-правовими актами глобального значення у напрямі протидії та запобігання незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин

є Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з поправками, внесеними в 1972 році), Конвенція про психотропні речовини 1971 року та Конвенція Організації Об'єднаних націй проти боротьби з незаконним оборотом наркотичних засобів та психотропними речовинами 1988 року.

Ці три конвенції передбачають виконання важливих функцій Комісією з питань наркотиків та Міжнародним комітетом з контролю за наркотиками. Відповідно до зобов'язань зазначених Конвенцій, Україною було прийнято низку нормативно-правових актів щодо контролю за незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин та протидії наркозлочинності, серед яких: Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів», Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживання ними» та схвалено Стратегію державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року тощо.

Наростання масштабів зловживання наркотиками, обумовлене процесами глобалізації, сприяло розвитку світового антинаркотичного співробітництва та об'єднання внутрішньодержавних та міжнародних зусиль у боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів, що стало нагальним питанням у формуванні безпечного існування країн світу. Існуючі соціальні протиріччя між економічно розвинутими та відсталіми країнами, які отримують своє вираження в безупинних потоках незаконних наркотиків, трансформують національну антинаркотичну ідею, спрямовану на вирішення соціально-політичних та економічних проблем шляхом обрання засобів виробництва і поставок незаконних наркотиків.

Напрацьований світовою спільнотою комплекс правових актів по боротьбі з наркотиками вимагає зміцнення існуючої системи інститутів міжнародного антинаркотичного співробітництва. У зв'язку з цим необхідна політична воля для розумної оцінки накопиченого досвіду і вироблення нового, адаптованого до сучасного розвитку суспільства, механізму взаємодії між країнами, з метою зміцнення всього комплексу заходів протидії цій загрозі.

Міжнародне співробітництво у напрямку протидії та запобігання незаконному розповсюдженню наркотиків на сучасному етапі знаходиться в стадії розвитку, вироблення нових форм контролю, а також методів попереджувального характеру.

У напрямку міжнародного співробітництва країн щодо запобігання та протидії незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин ключову роль відіграє Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). Воно тісно та плідно взаємодіє з урядами інших держав, різними міжнародними організаціями

та громадськими установами з метою розширення міжнародного співробітництва у напрямку запобігання та протидії організованій злочинності і незаконного обігу наркотиків. Саме цей підрозділ ООН є головним організатором та ініціатором реалізації багатьох проектів щодо запобігання та протидії організованій злочинності та незаконного обігу наркотиків.

Комісія з наркотичних засобів (CND), що функціонує при Управлінні ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) є центральним директивним органом і вирішує питання наркотиків, включаючи контроль за тенденціями незаконного обігу наркотичних засобів та зловживання ними у світі. До складу Комісії з наркотичних засобів (CND) входять 53 держави-члени, що обираються Економічною та Соціальною Радою на чотирирічний термін (EKO-COP). Комісія з наркотичних засобів (CND) була створена у 1946 році для надання допомоги ЕКОСОП в нагляді за застосуванням міжнародних договорів про контроль над наркотиками. У 1991 році Генеральна Асамблея розширила мандат CND, щоб дати Комісії можливість функціонувати як керівний орган UNODC. У сучасних умовах Комісія з наркотичних засобів (CND) у тому числі займається ідентифікацією та включенням до списку Конвенцій нових речовин, вносить зміни або видаляє деякі речовини.

Україна активно співпрацює з Управлінням ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC) в напрямку обміну інформацією на виконання відповідних резолюцій та положень Конвенцій ООН, що є базисом адміністративно-правового та кримінально-правового забезпечення протидії та запобігання правопорушенням у сфері незаконного обігу наркотичних та психотропних речовин.

У сучасних умовах основні заходи щодо запобігання та протидії незаконного обігу наркотиків відносяться до внутрішньої компетенції кожної окремої держави. Однак використання тільки внутрішньодержавних заходів протидії цьому правопорушенню не завжди є достатніми. Все більшого значення у напрямку запобігання та протидії незаконного обігу наркотиків і ліквідації соціальних наслідків цього пагубного явища набуває співробітництво держав. Необхідність такої взаємодії була визнана ще на початку ХХ століття, і тільки після другої світової війни склалися певні напрямки і форми міжнародного співробітництва у протидії незаконному обігу наркотичних засобів та психотропних речовин.

Міжнародне співробітництво у напрямку запобігання та протидії незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин – специфічна діяльність держав та інших учасників міжнародного співтовариства у сфері запобігання та боротьби з цим транснаціональним злочинном. Масштаби, основні напрямки і форми міжнародного співробітництва визначаються особливостями досліджуваного транснаціонального злочину, а також національною політикою держав, спрямованою на боротьбу з ним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР, в ред. від 03.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», 1995, № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2020 рік (за даними 2019 року). URL: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/13559/Zvit-shhodo-narkotyktiv-ta-alkogolyu-za-2020-rik.pdf>
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Офіційна веб-сторінка Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційна веб-сторінка Євростату. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
7. Офіційна веб-сторінка Управління ООН по боротьбі з наркотиками і транснаціональною організованою злочинністю. URL: <https://www.unodc.org/unodc/ru/strategy/full-strategy.html>